

նախարար Ն. Ռամիշվիլին Հայաստանի, Ադրբեջանի և Լեռնականների կառավարութիւններին ուղղեց հետեւեալ դիմումագիրը.

«Արդէն հասել է այն վայրկեանը, որ Անդրկովկասի և Կովկասի կառավարութիւնները, լցած փոխադարձ վստահութեան ոգով, իրար օգնութեան գալու պատրաստակամութեամբ և միմեանց անկախութիւնը ընդունելով՝ հանգէս դան փոխադարձ օգնութեամբ և համերաշխութեամբ իրականացնելու ապագայ վեհաժողովին օտեղծւած հանրապետութիւնների ճանաչումն ու փոխադարձ շահերի պաշտպանութիւնը, ինչպէս և լուծելու բոլոր վիճելի հարցերը, դրանց թուով և սահմանների հարցը՝ չահագրգռւած պետութիւնների համաձայնութեամբ կամ, եթէ այդ անցնի ապարդիւն, իրաւարարութեան միջոցով, և մշակելու փոխադարձ այնպիսի պարտաւորութիւններ, որոնց ուժով ոչ ոք իրաւունք չունենայ որևէ պետութեան հետ համաձայնութեան մէջ մտնել՝ ի վնաս խորհրդատաժողովին մասնակցող ժողովուրդներին որևէ մէկի:

Այս նպատակով վրաց հանրապետութեան կառավարութիւնը առաջարկում է Ադրբեջանի և Հայաստանի հանրապետութիւններին ու Հիւսիսային Կովկասի Լեռնական Ժողովուրդների Միութեան կառավարութեան՝ անհրաժեշտ լիազօրութիւններով երկուական ներկայացուցիչ ուղարկել Թիֆլիս, սոյն թւի նոյեմբեր 10-ին, ցերեկայ ժամը 12-ին՝ արտաքին գործոց նախարարութեան չէնքում կայանալիք խորհրդատաժողովին մասնակցելու համար:

Վրաց հանրապետութեան կառավարութիւնը որոշել է խորհրդատաժողովի քննութեան դնել հետեւեալ հարցերը.

1. Խորհրդատաժողովին հրաւիրւած պետութիւններին անկախութեան ճանաչումը փոխադարձաբար:

2. Վիճելի խնդիրների, որոնց մէջ և սահմանափէճերի լուծումը՝ փոխադարձ համաձայնութեամբ կամ իրաւարարութեամբ:

3. Փոխադարձ պարտաւորութիւն՝ չկայացնելու համաձայնութիւն որևէ պետութեան հետ ի վնաս խորհրդատաժողովին մասնակցող պետութեանց:

4. Համերաշխ և փոխադարձ վստահութեամբ հանգէս դալ համաշխարհային վեհաժողովում հանրապետութիւնների անկախութիւնը ճանաչել տալու և ընդհանուր շահերը պաշտպանելու նպատակով»:

Այս դիմումը տարօրինակ էր թէ՛ ըստ ձևի և թէ՛ բովանդակութեամբ. վրաց կառավարութիւնը որոշել էր խորհրդատաժողովի օրակարգը, կազմը, տեղն ու ժամը և ուղարկում էր իր հարեան պետութիւնների կառավարութիւններին ի գործադրութիւն: Այդպէս կարող էր վարել մի նահանգապետ իր ստորադաս դաւաճապետի հետ, բայց անհանդուրժելի էր անկախ պետութիւնների փոխարարերութիւնների մէջ*): Եւ հասկանալի է, որ այդ գրութիւնը Երևանում ընդունեց զարմանքով ու վրդովումով:

Հայերը ունէին գոգոհելու և ուրիշ պատճառ. Ռամիշվիլին ինքնագլուխ օրակարգի մէջ էր դրել և «սահմանափէճերի լուծումը»: Երևանում համարում էր կասկածից դուրս, որ վրացիներն ու թուրքերը միացած,

*) «Ռամիշվիլիի ստորագրած «հրաւիրագրի» ոգին, բնորոշում է Աւալովը, մի քիչ... ներքին գործոց նախարարի շրջաբերականն էր յիշեցնում»: